

ETKİN DERS ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

Çocuklarımıza etkin yaşam becerilerini kazandırmak, başarılı olmaları konusunda desteklemek kısacası hayata hazırlamak için okul -aile işbirliği her zaman çok önemli bir yer tutmaktadır. Öğrenciler üzerinde karşılıklı olarak kontrol edebildiğimiz ve kontrol edemediğimiz durumlar vardır. Bizler, öğrencilerimizin okul ortamları içinde motivasyonlarını, derse katılma, sürdürme becerilerini desteklemeye çalışmakta ve etkin ders çalışma yöntemlerini öğretmekteyiz. Onların, ev ortamlarında etkin ders çalışmaya başlama ve sürdürme becerilerini desteklemek, çalışma ortamlarını düzenlemek ve öğrendikleri tekniklerle ders çalışma davranışlarını takip etmenin, sizlerin gerçekleştirebileceği önemli noktalar olduğu inancındayız.

Öğrencilerimizle sürdürdüğümüz gerek bireysel gerek grup görüşmelerinden edindiğimiz sonuçları da göz önünde tutarak, onların daha etkin çalışmalarını sağlamak ve işbirliğimizi daha da güçlendirmek amacıyla aşağıdaki konuları sizlerle paylaşmak istiyoruz.

ÇOCUKLARIMIZA ETKİN ÇALIŞMA YÖNTEMİNİN KAZANDIRILMASINDA AKLIMIZDA TUTMAMIZ GEREKENLER

Okul başarısı doğuştan getirdiğimiz bir yetenek değil; öğrenilerek kazanılan bir beceridir.

Tüm alışkanlıklar gibi çalışma alışkanlığını da birdenbire değiştirmek kolay değildir; var olan bir alışkanlığı değiştirerek yerine bir şeyler kazandırmak; ancak bilinçli, kararlı ve sabırlı bir çaba ile başarılabilir. Çalışma alışkanlığının kazandırılması için çocukların, bireysel özelliklerine (dikkat ve algılama süresi, var olan çalışma alışkanlıkları, öğrenme şekli, vb.) en uygun olan çalışma yönteminin belirlenmesi ve düzenli bir şekilde uygulamasına yardımcı ve destek olunması önemlidir.

Tembel insan yoktur. Sadece güçlü amaçları olmayan insanlar vardır.

Öğrencilerin, "neden çalışmaları gerektiği" ne dair hedeflerinin olması çok önemlidir. Belirledikleri hedeflere ulaşmaksa, amaçları olmalıdır. Öncelikle küçük hedeflerle başlayıp, bu hedeflere ulaşmanın sonucundaki başarı hissini çocuklarınıza yaşatılması gerekir. Ulaşılan her hedef, bir sonraki başarının kapısını açmaktadır. Bu, aynı zamanda kendine güveni ve yapabileceğine ilişkin desteği de beraberinde getirecektir. Böylece çalışmak; sıkıcı bir iş olmaktan çıkıp amaca yaklaştıran anlamlı bir sistem ve disiplin olarak yaşamlarında kalıcı bir düzen sağlayacaktır.

Öğrenme bir sonuç değil, bir süreçtir. Bu süreçte sonucun değil, çabanın ödüllendirilmesi (övlmesi, desteklenmesi) önemlidir.

Sınav sonuçlarına odaklı ödüllendirmeler, öğrenciler üzerinde istediğimiz etkiyi yapmamaktadır. Öğrencilerin, öğrenme süreci içindeki çabalarının ödüllendirilmesi, hem çalışma disiplini kazanmaları hem de bunu sürdürmeleri açısından çok önemlidir; çünkü öğrenme bir durağa değil bir yolculuğa benzer ve hayat boyu devam eder. Eğer öğrencilere çalışma sistemi kazandırmak istiyorsak onların; sonuca giden yolda gösterdikleri çabayı ödüllendirmemiz, beklemedikleri sonuçlarla karşılaştıkları durumlarda hayal kırıklığı (başaramıyorum, yapamıyorum, beceremiyorum... vb. duyguları) yaşayıp vazgeçmelerini (çalışsam da yapamıyorum zaten) ve başarılarını tesadüflere bırakmalarını engellemede önemli katkı sağlayacaktır.

Başarılı öğrenme %50 moral, %50 tekniktir.

Başka bir ifadeyle moral; uygun duygusal durum ve motivasyonu, teknik ise nasıl başarılı bir şekilde öğrenilmesi gerektiğini ifade eder. Öğrenme sürecinde kullanılacak her teknik öğrenilebilir; ancak tek başına yeterli olmaz. Bu nedenle öğrencilerin, etkin öğrenme stratejileriyle birlikte, yeterli moral ve motivasyona ihtiyaçları vardır. Onları bu konuda desteklememiz, model olmamız ve yapabileceklerine duyduğumuz inancı ve güveni göstermemiz etkili olacaktır.

Olumsuz geleceğin değil, olumlu geleceğin vurgulanması gerekir.

Örneğin, "Böyle devam edersen yapamazsın" yerine "Çaba gösterirsen başarabilirsin" vurgulanmalıdır. Böylece, yapabileceklerine duyduğumuz inancı gören öğrencilerin moral ve motivasyonu desteklenmekte, bizim olumlu beklentilerimize yanıt veren öğrencilerin, kendilerinden beklentileri de olumlu yönde gelişebilmektedir.

Çok çalışmak her zaman iyi öğrenmek değildir; önemli olan etkin çalışmaktır.

Çok çalıştığı halde başarılı olamayan öğrenciler vardır. Plansız, programsız, bireysel özelliklerine uymayan ve yanlış çalışma yöntemleriyle ne kadar çalışılırsa çalışılsın etkin sonuç alınmamaktadır. Öte yandan dinlenmeye ve eğlenmeye vakit ayırmadan çalışmak, çocuklar üzerinde yorgunluk, bıkkınlık ve motivasyon eksikliği yarattığından yine etkin sonuç vermemektedir. Önemli olan masa başında ne kadar vakit geçirildiği değil, geçirilen vaktin nasıl değerlendirildiğidir.

Etkin öğrenmenin sağlanabilmesi için çalışma ortamlarının düzenlenmesi gerekir.

Çalışma ortamlarının öğrenmeyi destekleyecek şekilde düzenlenmesi önemlidir. Çalışma ortamında dikkat dağıtıcı etki yaratan teknolojik araçların (TV, bilgisayar, telefon) bulunmamasına özen göstermeliyiz. Özellikle farklı ilgilerin önem kazandığı ergenlik döneminde, kendilerini kontrol etmede güçlük çeken öğrenciler, bu ilgilerini dengelemede de sıkıntılar yaşarlar. Bu nedenle, öğrencilerimizin odalarında bulunan teknolojik araçları doğru bir zamanlama ile kullanabilmeleri güçleşmektedir. Bu tür teknolojik araçların daha kontrollü ortamlara alınmalarının gerekli olduğu inancındayız. Böylece, öğrencilerimizin, zamanlama ve içerik açısından bu tür araçları daha doğru kullanmalarına ve çalışma ortamlarında öğrenmeye daha çok konsantre olabilmelerine yardımcı olabiliriz. Öğrencilerimizin, çalışmaya masa başında başlaması ve sürdürmesi etkin bir öğrenme için gereklidir.

Çalışma davranışı programlanırken, dinlenme ve eğlenmeye vakit ayrılmalıdır.

En iyi çalışma yöntemi; çalışmak, tekrarlamak ve dinlenmektir. Çalışmadan en iyi verimi almak için öğrenme süresini 20-40 dakikalık bölümlere ayırmak gerekir. 20-40 dakikalık öğrenmenin ardından, öğrenilenlerin tekrarı için 10 dakikalık bir sürenin ayrılması gerekir; çünkü 24 saat içerisinde hiç tekrar yapılmazsa öğrenilmiş olanın %80'ni unutulur. Yazılı ve sözlü sınavlarda edinilen başarı, öğrencilerin almış olduğu bilgilerin ne kadarını hatırladığına dayandığından, etkin çalışmada tekrar, çok önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerimizin bireysel özelliklerini göz önünde tutarak hazırladığımız ders çalışma planlarında, okulda ders saatinde öğrenilmiş olan konuların, evde 5-10 dakika tekrar edilmesini öneriyoruz. Bu sayede, okulda 40 dakikalık ders saatinde öğrenmiş oldukları konuları ileriye dönük daha rahat yerleştirebileceklerine

ve öğreneceklerine inanıyoruz. Yapılan tekrarların ardından verilen dinlenme süresi, öğrencilerin bir sonraki öğrenme seansına daha etkin başlamalarını sağlayacaktır. Dikkatini uzun süre yoğunlaştıramayan ya da çabuk sıkılan öğrencilerin masa başında kalma sürelerini uzatabilmek için sıkıldıkları an yerlerinden kalkmadan, 1-2 dakika daha çalışma sürelerini uzatmak (bir soru daha çözmek ya da bir cümle daha yazarak) dikkat sürelerini artırmaya yardımcı olacaktır. Bu şekilde dikkatini 20 dakika toparlayabilen bir öğrencinin, zamanla masa başında kendini derse verebilme süresi gittikçe artma eğilimi gösterecektir. Bunun yanı sıra, çalışma süresi bitmeden masa başından kalkmamaları, yapılan işin niteliği açısından önemlidir.

Kendi başına çalışma alışkanlığını kazandırmak adına çocukları çalışma mekânlarında desteksiz bırakmak her zaman etkili bir yöntem olmayabilir.

Çalışma alışkanlığını kazanamamış ve çalışmaya isteksiz olan öğrencilerin kendi başına bir işi başlatma, sürdürme ve bitirme becerisini kazanmaları ve kendilerini aileden soyutlanmış hissetmemeleri için başlangıçta ailenin desteği gerekebilir. Bu onlarla birlikte oturup ders çalışmanız ya da onlar adına öğrenmeniz anlamına gelmemektedir. Onların çalışmaya başlamalarını kolaylaştırmak, bunu bir alışkanlık olarak kazanmalarına yardımcı olmak amacıyla aynı ortamda bulunarak, istediğiniz bir şeyle meşgul olabilirsiniz. Eğer sizin çalışma ortamında bulunmanızı istemiyorlarsa, mümkün olduğunca aklının sizde kalacağı etkinliklerden kaçınarak (yüksek sesle TV seyretmek ya da eğlenceli bir ortam yaratmak vb.) aralıklı kontrolünüzü ve desteğinizi sürdürebilirsiniz.

Çalışma alışkanlığı kazandırmada olumlu pekiştireçlerin ve yaptırımların önemli bir rolü vardır.

İyi bir planlama ve zamanlama başarıyı artıran önemli faktörlerdendir. Çalışma programı hazırlanırken, planlama sürecine sizlerin de dahil olması ve ortak kararlar alınması yapılan programa uymayı artıracaktır. Hepimizin bildiği gibi karar verme sürecinde bulunmak alınan kararlara ait hissetmeyi ve beraberinde de bu kararları uygulamayı getirir. Aynı zamanda, oluşturulan programa uyulması ve uyulmaması durumunda kullanılacak pekiştireçler ya da yaptırımlar da beraberce belirlenerek, gerekli desteğin verilmesi ve önlemlerin alınması konusunda da yardımcı olacaktır. Beraberce üzerinde düşünülen ve ortak bir paylaşım sonucu ortaya çıkan ders çalışma programı hem sizin takibinizi kolaylaştıracak hem de yapabileceğine duyduğunuz güveni de hissettirecektir; bununla birlikte öğrencinin de etkin çalışmasını destekleyecektir. Çalışma saatleri, öğrenciyle birlikte kararlaştırılmalıdır; uymadığı ya da uyamadığı zamanlarda nasıl bir uyarı ve sonucun koyulmasını istediği yine birlikte kararlaştırılmalıdır. Örneğin, ödev kurallarına uymadığında, arkadaşlarıyla programlarının sınırlandırılması ya da ertelenmesi gibi bir sonuç değerlendirilebilir. Kararlaştırılan uyarıcı bir hafta denenmeli, ona zaman tanınarak, kararlılıkla ve sabırla bu süre beklenmelidir. Bir hafta sonunda ne durumda olduğu, istenilene ulaşamadıysa bunun nedenleri ve nelerin yapılabileceği tekrar konuşulup karara bağlanmalıdır.

EV ÖDEVLERİ

Ev ödevleri gerekli ve önemlidir.

- Okul başarısını etkiler.
- Bilgiyi pekiştirir ve pratik yapmayı sağlar.
- Çocuğa sorumluluk öğretir.
- Ev ödevleri sorumluluğu, çocuğundur. Göreve başlama, kendi başına sürdürme, zamanını ayarlama, görevi bitirme ve bunu teslim etme, becerilerini geliştirir.
- Okul ve ev arasında bağlantı sağlar.
- Ödevlere önem verdiğinizizi hissettirirseniz onlar da önem verirler.
- Öğrenci ödev yapmıyorsa önce aksaklığın nerede olduğunu bulmalı ve çözmeliyiz.

Aile tarafından yapılabilen hatalar

- Sık sık hatırlatmak.
- Ödevleri çalışma sisteminden ayrı tutmak.
- Alınmayan ödevleri telefonla öğrenmeye çalışmak.
- Ödev yaparken sürekli çocuğun yanında olmak.
- Ödevleri kontrol edip sık sık (ince ince) düzeltmek.
- Sürekli müdahale etmek.
- Öğrenci başarısızlığını, kendisininmiş gibi görmek.

Ailenin görevleri

- Çocukla beraber gerekli malzeme, yer ve zaman ayarlamak.
- Yapılmadığında sonucu beraber kararlaştırmak.
- Ödev defteri takibini yapmak

Çocuğun görevleri

- Doğru anlamak, ödevlerini ödev defterine yazmak
- Materyali eve getirmek.
- Saatinde başlamak.
- Saatinde bitirmek.
- Zamanında teslim etmek.
- Yapılan düzeltmeleri incelemek.

Ödev kontrolü

- Ödevleri düzeltmek okulda öğretmenin görevidir; çünkü en doğru düzeltme bu şekilde sağlanabilir. Aile, evde ödevin tamamlanıp tamamlanmadığını kontrol etmelidir. Evde yapılacak ödev düzeltmeleri hem çalışma süresini uzatır hem de bıktırıcı olabilir.
- Evde ödev kontrolü sırasında fark edilen hatalar söylenebilir; ama düzeltilmesi konusunda ısrar edilmemesi gerekir. Örneğin, benim görebildiğim hataları sen de görebiliyor musun? yaklaşımında bulunulabilir.
- Ödevler için övgü ihmal edilmemelidir. Özellikle göstermiş olduğu çabanın ödüllendirilmesi gerekir. Örneğin, "Ödevini kendi başına bitirmen çok güzel" gibi.

DERSLERE GÖRE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ

MATEMATİK DERSİ

- Ders, dikkatle izlenilerek anlaşılmayan noktalar biriktirilmeden hemen öğretmene sorulmalıdır.
- Derste öğrenilenlerin günlük tekrarı önemlidir. Öğrencilerimiz günlük tekrarları, defterlerine yazdıkları soruları aynı gün içinde evde yazarak yapmalıdırlar.
- Öğrencilerimiz ödevlerini kendi kendilerine yapmalıdır. Yapamadıklarını öğretmenleriyle birlikte çözmelidirler.
- Farklı kitaplardan, matematikle ilgili sorular çözmeleri öğrendikleri konuyu pekiştirmeleri açısından çok önemlidir.
- Günlük tekrarlar kadar haftalık tekrarlar da önemlidir.

FEN BİLİMLERİ DERSİ

- Ders sırasında kullanılan defterin düzgün tutulması ve notların özenle deftere yazılması gereklidir.
- Kullanılacak araç ve gereçleri, ders sırasında mutlaka yanında bulundurmalıdır.
- Evde; ders sırasında öğrenilen konular, defterden en az bir kez okunmalıdır (Eğer yardımcı kitap varsa konunun bir kez de bu kaynaktan tekrarı faydalıdır).
- Anlaşılmayan kavramlar, ilgili konulara tekrar bakılarak öğrenilmelidir.
- Konuların daha iyi kavranabilmesi için notlar bir kez daha defterden okunmalıdır.
- Konu ile ilgili tarifler yazılarak çalışılmalıdır.
- Problem çözümlerindeki kavramlar defterden bakılarak öğrenilmelidir.
- Formüller, terimler ve birimler gözden geçirilmelidir.
- Derse çalışılırken ilk olarak çözülmüş problemler bakılarak çözülmelidir. Daha sonra aynı problemin çözümü bir kez de kapatılarak yapılmalıdır.
- Konu ile ilgili sorular bakılmadan çözülebiliyorsa, çalışma kağıdında yer alan benzer tipteki sorularla pekiştirme yapılmalıdır.
- Anlamada ve çözümede güçlük çekilen sorular mutlaka öğretmene sorulmalıdır.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ

- Derste işlenecek konunun önceden evde en az bir kez okunarak sınıfa hazırlıklı gelinmesi, dersin anlaşılması ve takip edilmesi açısından önemlidir.
- İşlenecek konu öncesinde anlamı bilinmeyen kavramlar sözlükten (kitabın sözlüğü) bulunmalıdır.
- Derste işlenen konu aynı gün evde tekrar edilmelidir. Coğrafya konuları, harita üzerinde gösterilerek, tarih konuları, olayların neden-sonuç ilişkileri göz önünde bulundurularak yazarak tekrarlanmalıdır. Öğrenilen konunun küçük bir özeti öğrencinin kendi cümleleriyle yazılmalı ve yorumlanmalıdır.
- Verilen ödevler (harita çizimi, değerlendirme soruları, çalışma kağıtları ve konu araştırmaları) gününde yapılmalıdır.
- Hafta sonları o hafta boyunca işlenen konuların tekrarı yapılmalıdır.

TÜRKÇE DERSİ

- Kitapta yer alan metinler, evde okunarak derse hazırlıklı gelinmelidir.
- Öğrencilerimizin; çevresinin, sosyal ve kültürel düzeyinin, yaşının ihtiyaçlarını karşılayacak zengin bir sözcük dağarcığına sahip olması amacını taşıyan "sözcük ve paragraf çalışmaları" yapılmalıdır. Bu çalışmada; öğrenci incelenecek olan "olaya dayalı ya da düşünsel boyutlu metin" içinde yer alan ve anlamı bilinmeyen sözcüklerin, sözcük gruplarının anlamını bulur, yazar; bu sözcük ve sözcük gruplarının da içinde yer aldığı paragraf çalışmalarını yapmalıdır. Öğrenci, metni okuyarak gelir ve sözlük çalışması, dersin akışına uygun olarak evde yapılır.
- Şair ve yazarların sanat anlayışı ve eserleriyle ilgili bilgiler araştırılarak derse hazırlıklı gelinir.
- Dilbilgisine yönelik uygulamalar, sınıf içi etkinlikleri çerçevesinde yürütülmelidir. Öğrencilerimiz, bu çalışmaları, defterlerindeki örnekler ve kendi bulacağı örneklerle pekiştirmelidir. Özellikle dilbilgisi alanındaki etkinliklerde örneklerin çözümü ve tekrar çalışmaları çok önemlidir. Öğrencilerimiz, tekrar çalışmalarını evde mutlaka sürdürmelidir.
- Okuma zevki ve beğenisini geliştirmek amacını taşıyan okuma saatlerimiz, ilgili ders saatinin dışında da öğrencilerimizin serbest saatlerinde de yürütülmelidir.

YABANCI DİL DERSİ

- Günlük tekrarlar yapılmalıdır.
- Gramer formülleri ve yeni kelimeler, renkli kâğıtlara ya da kartonlara yazılarak duvarlara asılmalıdır.
- Yazım hatası yaşanan kelimeler, tekrar yazılarak pratik yapılmalıdır.
- Cevapları kontrol edilmiş olan çalışma kâğıtlarının, evde bir kez daha üzerinden geçilmelidir.

Dil Bilgisi

- Derste öğrenilen kalıbın aynı gün tekrarı yapılmalıdır.
- Yeni öğrenilen kalıplarla ilgili çalışma kâğıtları cevaplanmalıdır.
- Yeni öğrenilen kalıplarla ilgili sınıfta yapılan örnekler ve kitabın arkasındaki (referans bölümü) örnekler karşılaştırılmalı ve yeni kalıbın öğrenimini pekiştirecek örnek cümleler kurulmalıdır.
- Yeni öğrenilen kalıbı kullanarak, verilen konuya ilişkin projeler hazırlanmalıdır.
- Metin veya yayınlardan yeni öğrenilen kalıplar araştırılmalı, bu kalıpların hangi durumlarda nasıl kullanıldıkları incelenmeli ve bu konuyla ilgili çalışmaları port folyolarında yer almalıdır.